

Tâlcuirea Evangheliei Fiului risipitor

Sf. Teofilact al
Bulgariei, *icoană*

Aici este întrebarea cea mult vestită: „Cum de se arată zavistnic fiul, care întru altele a viețuit cu bună plăcere, și a slujit Tatălui?” Această întrebare se va dezlega dacă va cumpăni cineva pentru ce s-a grăit pilda. Căci, cu adevărat, pentru că fariseii cei care se socoteau pe ei înșiși curați și dreți, cârteau asupra Domnului că-i primea [la Sine] pe curve și pe vameși, pentru aceasta s-a zis această pildă împreună cu cele ce sunt mai înainte de ea. Deci, de vreme ce s-au grăit acestea pentru că fariseii cârteau, care erau „dreți” mai mult decât vameșii, precum lor li se părea, socotește tu că „fiul” cel ce cârtește îi închipuie pe toți cei care se smintesc pentru cea grabnică fericire și mântuire a păcătoșilor. Iar aceasta [sminteală] nu este zavistie, ci, pentru că noi nu cunoaștem revărsarea iubirii de oameni a lui Dumnezeu, din această pricină se naște cârtirea. Căci, oare, David nu aduce înainte sminteala celui ce se turbură pentru „pacea păcătoșilor”? (Psalm 72,3) Iar Ieremia, așijderea zice: „Pentru ce calea necredincioșilor este întru îndestulare și i-a sădit pe ei și i-a înrădăcinat?” (Ieremia 12,1-2). Că acestea toate sunt ale cuvântului celui neputincios și sărac al oamenilor, care se aprinde și se îndoiește pentru cea oarecum nevrednică fericire a celor răi.

Deci, prin pilda aceasta numai cât nu zice Domnul către farisei unele ca acestea: „Fie, voi sunteți dreți precum «fiul» Acela – și bineplăcuți Tatălui – așadar vă rog pe voi, cei dreți și curați, să nu cârțiți pentru veselia pe care o facem pentru mântuirea păcătosului, căci și acesta este «fiu»”.

Deci [întru această pildă], nu este arătată zavistia, ci socoteala fariseilor o îndreptează Domnul prin pildă, că măcar dreți de ar fi ei și toată porunca lui Dumnezeu ar fi împlinit, să nu se mâhnească pentru primirea păcătoșilor. Și nu este de mirare dacă ne mâhnim pentru cele ce se par că se fac cu nevrednicie. Căci atât de mare este iubirea de oameni a lui Dumnezeu și cu atâta îndestulare ne dă nouă bunătățile Sale, încât se poate naște de aici și cârtire, care lucru și în vorba cea obișnuită o zicem. Căci de multe ori, făcând bine cuiva, apoi nemulțumiți fiind noi de la el, zicem că: „Toți mă prihănesc, pentru că ți-am făcut bine cu atâtea”, măcar poate că nimeni nu ne-a prihănit, însă voind să arătăm mărimea facerii de bine, aceste cuvinte le plăsmuim. Dar să vedem și cu de-amănuntul, în scurt, pilda. La „șarină” era „fiul cel mare”, adică în lumea aceasta, și-și lucra pământul său, trupul zic, ca să se sature de „pâine”; și semăna cu lacrimi, ca să secere cu bucurie (Psalm 125, 5).

Și înțelegând cele ce s-au făcut, „nu vrea să intre” în bucuria cea de obște, iar Părintele cel iubitor de oameni „iese și îl roagă” și îi spune lui pricina veseliei, că este înviere a mortului. Căci [„fiul cel mare”], ca un om, pentru că nu știa, se smintea și-L învinuia pe Tatăl, că lui adică nici măcar un „ied” nu i-a dat, iar pentru cel curvar „a înjunghiat vițelul cel hrănit”. Iar ce este ceea ce se însemnează prin „ied”, aici o vei înțelege. Tot „iedul” de partea cea „de-a stânga” (Matei 25,33) și păcătoasă se pune. Deci zice „fiul” cel bineplăcut că: „în toate ostenele mi-am petrecut viața, prigonit fiind, rău pătimind, de păcătoși necăjit; și niciodată pentru mine nu ai înjunghiat vreun «ied», adică vreun păcătos care mă necăjea, ca să aflu puțină odihnă”. Precum, adică, „ied” a fost pentru Ilie - Ahab. Deci, îl prigonea [Ahab] pe Proroc și nu a dat Domnul pe „iedul” acesta degrab spre junghiere (3 Regi 21, 17-29), ca, puțin trăgându-și sufletul Ilie, să se odihnească împreună cu „prieteni săi”, Prorocii. Drept aceea și zice [Ilie] către Dumnezeu: „Doamne, pe Prorocii Tăi i-au omorât și jertfelnicele Tale le-au surpat” (3 Regi 19, 10). „Ied” era pentru David - Saul (1 Regi 19,10) și toți cei ce-l cleveau pe el, pe care îi slobozea Domnul ca să-l ispitească pe el; și nu-i „junghia”, spre a se veseli